

N:o 34.

Af herrar **Hj. Sjövall** och **J. G. Hazén** m. fl., om skrifvelse till Kongl. Maj:t i fråga om beredande af sabbatshvila åt tjänstemän och betjente vid postverket m. fl.

Vid sistlidet års riksdag förekom fråga om utsträckt sabbatshvila åt vissa klasser af statstjänstemän och betjente m. m. Omförmälda ärende var föranledt af trenne i Andra Kammaren väckta motioner:

1:o) af undertecknad, J. G. Hazén, hvilken i motion n:o 11 anhöll, att Riksdagen behagade besluta skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning, i hvad mån godstrafiken under sön- och högtidsdagar må kunna inskränkas å alla jernvägar inom landet, så ock med begäran, att i anledning häraf åtgärder må vidtagas och förslag till nödiga lagbestämmelser må afgifvas, hvilka äro till fromma såväl för hvilodagens helgd som ock för helgdagsfrihet åt jernvägsbetjeningen;

2:o) af herr C. G. Grundell, hvilken i motion n:o 150 hemställde, att Riksdagen behagade besluta att i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t låta verkställa utredning, om, huru och i hvad mån åt de tjänstemän och betjente vid postverket, statens jernvägar, statens telegraf- och telefonväsen, som hittills icke åtnjutit ledighet under sön- och helgdagar, sådan måtte kunna beredas, äfvensom huru ökad sabbatshvila måtte kunna tillfalla dem af nämnde tjänstemän och betjente, hvilka redan i större eller mindre mån åtnjuta tjänstebefrielse under ifrågavärande dagar;

3:o) af undertecknad, Hj. Sjövall, hvilken i motion n:o 157 föreslog, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t låta verkställa utredning om, huruvida icke all post-

sparbanks- och postanvisningsrörelse, med undantag endast för telegram-postanvisningar från utlandet, måtte kunna under sön- och helgdagar varda instäld.

Ifrågavarande motioner hänvisades af Andra Kammaren till förberedande behandling af dess andra tillfälliga utskott, hvilket ock afgaf sitt utlåtande (n:o 5) den 25 april 1900. Efter redogörelse för motionerna och efter anförande af inkomna upplysningar från telegrafstyrelsen, jernvägsstyrelsen och generalpoststyrelsen, anför utskottet:

»Utskottet, som tagit i öfvervägande såväl de för motionerna anförda grunder som ock embetsverkens ofvan återgifna utlåtanden, kan ej undgå att finna motionernas syfte synnerligen behjertansvärdt.

Det torde ej kunna förnekas, att staten såsom den största arbetsgifvaren bör föregå enskilda arbetsgifvare med efterföljansvärda föredömen. Och det torde äfven vara obestriddigt, att den, som arbetar, periodvis är i behof af någon ledighet för andra ändamål än de rent materiella behofvens tillfredsställande. Annars löper han fara att alldeles nedtryckas och blifva likgiltig för högre intressen af religiös, kulturel och samhällelig natur, som äro lika nödvändiga som den materiella. Säkerligen är det ej heller förenligt med en kristen stats pligter att icke lemna sina tjenare tillfälle att något oftare, än som nu synes vara fallet, deltaga i den allmänna gudstjensten. Och att denna förmån i ej ringa grad beröfvas en ej obetydlig del af de i motionerna afsedda statstjenarne, torde redan på grund af embetsverkens yttranden få anses otvifvelaktigt. — Utskottet, som ej anser någon egentlig utredning lemnad i telegrafstyrelsens utlåtande och ej heller deri kan spåra någon önskan att gå till mötes i nu berörda fall, erkänner deremot villigt, att såväl jernvägsstyrelsen som generalpoststyrelsen egnat frågan om sabbats-hvila för sina underlydande ej ringa uppmärksamhet. Dock finner utskottet, på grund af inhemtade upplysningar, ytterligare åtgärder önskvärda för undanrödjande af flera missförhållanden i nu berörda hänseende. Så t. ex. torde det vara ostridigt, att postpersonalen vid jultiden, från medlet af december till långt in i januari, ej åtnjuter någon egentlig ledighet. Vid mindre postkontor och vid den s. k. ambulanta posten torde, som generalpoststyrelsen sjelf antyder, söndagsledighet stundom vara rätt svår att i någon afsevärd mån erhålla. Hvad statens jernvägar beträffar, har utskottet sig bekant, att, åtminstone i ett af trafik-

distrikten, äfven en så billig begäran som den, hvilken framstälts af vissa konduktörer och packmästare att få hvar femte eller hvar sjetton söndag ledig, måst afslås. Ja, för utskottet har uppgifvits, att det inträffat, att jernvägsbetjente fått tjänstgöra ända till elfva helgdagar å rad. Det torde ej heller kunna förnekas, att vid andra klassens telegrafstationer med blott två telegraf- och ett eller två telefonbiträden ytterst sällan en hel söndag kan erhållas ledig. Vid tredje klassens dylika stationer med blott en (qvinlig) tjänstgörande kan det, såvida kyrkan är något aflägsnare belägen, inträffa, att den tjänstgörande aldrig får tillfälle att bevista en gudstjenst. — På grund af den uppfattning af statens pligt mot sina tjenare, som utskottet ofvan angifvit som sin, synes det utskottet önskligt, att utsträckt söndagshvila kunde beredas statens mera nämnde tjänstemän och betjente. Huruvida och på hvad sätt sådant låter sig göra, anser sig utskottet ej kunna bedöma. Att en förbättring i berörda hänseende ej kan ske utan rätt betydliga kostnader, är dock uppenbart. Men äfven om så är, bör det enligt utskottets mening åligga staten att, så långt ske kan, vidtaga åtgärder i angifvet syfte, och anser utskottet en utredning af denna fråga i den omfattning herr Grundell föreslagit, vara särdeles önskvärd. Vid en dylik utredning kommer säkerligen hänsyn att tagas jemväl till de synpunkter, de båda andra motionärerna framhållit. Utskottet anser sig därför böra med anledning af de väckta motionerna hemställa, att Andra Kammaren måtte för sin del besluta, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t låta verkställa utredning, huruvida, på hvad sätt och i hvad mån nödig sabbatshvila, der sådan ej redan medgifvits, må kunna beredas åt tjänstemän och betjente vid postverket, statens jernvägar samt statens telegraf- och telefonväsen.»

Förestående utlåtande, enhälligt afgifvet, förekom till behandling i Andra Kammaren den 8 maj 1900 och blef der utan gensägelse antaget. Beslutet delgafs oförtöfvadt Första Kammaren, hvilken hänvisade det till behandling af sitt andra tillfälliga utskott, som den 10 maj samma år deröfver afgaf efterskrifna utlåtande:

»Sedan detta beslut jemlikt 63 § i riksdagsordningen den 8 dennes delgifvits Första Kammaren, har denna hänvisat det till behandling af sitt andra tillfälliga utskott. Vid ärendets föredragning i utskottet har det emellertid syntts utskottet ogörligt att under de få dagar, som

ännu må af riksdagstiden återstå, medhinna sådan granskning af denna viktiga och omfattande fråga, som med dess remiss till utskottet måste vara afsedd. Och då utöfver sjelfva granskningen jemväl skulle tillkomma uppsättande, justering och tryckning af ett utskottets betänkande, för hvars öfvervägande kammaren ock torde kräfvat någon tid, har utskottet funnit riktigast att under dessa omständigheter icke ingå i någon pröfning af den alldeles för sent Första Kammaren delgifna frågan, hvars återupptagande någon följande riksdag väl med visshet torde vara att förvänta; i följd hvaraf utskottet anser sig böra hemställa, att ifrågavarande Andra Kammarens beslut icke nu må till någon Första Kammarens åtgärd föranleda.» — Detta utlåtande föredrogs inför Första Kammaren redan två dagar derefter, och visade det sig under diskussionen, att afhandlade sabbatsfråga jemväl derstädes hade de varmaste sympatier. Såsom man torde få antaga, var det förnämligast af formella skäl, som vid begärd votering 35 röster afgåfvos för Första Kammarens tillfälliga utskotts utlåtande, under det endast 25 röster tillfölo Andra Kammarens i ämnet fattade beslut.

Förbemälda viktiga sabbatsfråga föll alltså i sista instansen under 1900 års riksdag; men, glädjande nog, föll den *framåt*, och detta under omständigheter, hvilka kraftigt inbjuda till att låta den snart komma tillbaka. — Med anslutning till såväl förut åberopade trenne motioner som ock till motiveringen i omnämnda Andra Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande få undertecknade för den skull vördsamt anhålla,

att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t låta verkställa utredning, huruvida, på hvad sätt och i hvad mån nödig sabbatshvila, der sådan ej redan medgifvits, må kunna beredas åt tjenstemän och betjente vid postverket, statens jernvägar samt statens telegraf- och telefonväsen.

Stockholm den 22 januari 1901.

Hj. Sjövall.

J. G. Hazén.